

Bach a Deák téren

Közismert, hogy a Deák téri gyülekezet Lutheránia Énekkara az ötvenes évek óta tudatosan felvállalta a Bach-művek rendszeres előadását. Évente hangzik el ebben a templomban Bachtól passió, karácsonyi zene és kantáták. 1990 óta pedig minden év júniusában a gyülekezet megrendezi a *Budapesti Bach Hétet*. A Bach Hét minden estjén kizárólag Bach-művek hangzanak el, nemcsak egyházi művek, hanem világi szóló- és kamaraművek is. A felkért művészek a Bach-interpretáció legjelesebb bel- és külföldi mesterei. Erre a tradícióra építve alakult meg 1992-ben a *Magyar Bach Társaság*. Az alapítók között vannak *Kamp Salamon*, a Lutheránia karnagya és *Zászkaliczky Tamás* evangélikus orgonaművész.

A hetven kötetnyi Bach-mű azonban további lehetőségek keresésére készítette a Bach Társaságot. Egyrészt évente többször szerveznek a Deák téri főistentisztelet keretében kantátazenés istentiszteletet, amelyen egy-egy kantáta teljes terjedelmében előadásra kerül. Másrészt évente kétszer van úgynevezett „Bach-hétvége”, amikor 3–4 egymás utáni este hangzanak el Bach szóló- és kamaraművei. Egyik ilyen hétvége volt november 9–12-ig, amikor a Klavierübung mind a négy kötetét lehetett hallani a Deák téren. Az első kötetet, a csembalópartitákat *Horváth Anikó* játszotta. A másodikat, az olasz koncertet és a francia nyitányt *Péteri Judit* adta elő. A harmadik kötet orgonaciklus: a nagy Esz-dúr prelúdium és fuga keretezésébe illesztett 21 korálelőjátékot és négy duettet *Herbert Wulf* orgonálta. A Goldberg-variációk a negyedik kötetben találhatóak: ezt *Dobozy Borbála* adta elő csembalón.

A Deák téri hagyomány szerint minden zenés áhítaton, koncerten rövid igehirdetés hangzik el, és az alkalmakat Miatyánk és áldás zárja.

Trajtler Gábor

* * *

Poraikból megelevenedett orgonák

Eddig sajnos sokszor kellett tapasztalnunk, hogy egyházunk orgonaállománya – több mint háromszáz hangszer – sajnos évről évre romlik. Egyre többről lehetett hallani, hogy megszólaltathatatlanok. Ennek az évnek az öröme azonban, hogy már használhatatlannak, olykor kidobandónak gondolt hangszerek újra megszólalnak. Pünkösöd hétfőjén történt a *biiki* orgona újrafelszentelése (1892-ben épült, 8 regiszteres Angster-orgona). Az elhanyagolt állapotú hangszert Tarnai Endre budapesti orgonaépítő mester hozta teljes mértékben rendbe. – A *nagysimonyi* orgonát 1993-ban kétségbeejtő állapotban találtam (1883-ban épült mechanikus orgona, 6 regiszterrel). Az egyik felkért mester nem vállalta a javítási munkákat. Takács Péter pannonhalmi mester vállalta és sikerrel meg is szólaltatta a hangszert a benne talált sípok restaurálásával és síppótlásokkal. Igaz, hogy a gyülekezet egyelőre csak 4 regiszter beállítására tudott anyagiakat összeszedni. De ez a hangszer mégis nemesebb hangot ad, mint a helyette tervbe vett elektrium. – Szeptember 21-én vettem át a *váci* hangszert, amely a javítás előtt ugyan még nem volt használhatatlan, de az igényes kántori szolgálatot mégse tette lehetővé állapota. A műemléki elő-

írások szerint való restaurálási munkát a budapesti Aquincum Kft. igényesen végezte el. – A *nógrádi* orgonával azonban több baj volt. A Schäffer-gyártmányú pneumatikus hangszer (1932, két manuálos, tíz regiszteres) mind diszpozíciójára, mind szerkezetére nézve inkább kísérleti darabnak volt tekinthető. Ennek következtében mindig baj volt a működéssel. A múlt évben már nem lehetett rajta éneket kísérni, annyi hang nem szólalt meg rajta. Sípos István szekszárdi orgonaépítő vállalta a nehéz munkát: az orgona egész pneumatikus rendszerét a jól bevált kúpszelepes alakította át és a teljes hangszer rendbehozatalával egy pompás, jól működő, sokszínű orgonát adott vissza a gyülekezetnek. – A *nagybányai* orgona is a halálraítéltek között volt. Mint a legtöbb orgona, ez is abban ment tönkre, hogy nem játszottak rajta. Pedig egy szép, 12 regiszteres, két manuálos mechanikus hangszer volt (1895, Ország Sándor). A jól megépített hangszert gondos restauráló munkával teljesen vissza lehetett állítani eredeti állapotába. Újraavatása november 5-én történt, a gyülekezet legnagyobb meglepésére. Hangját hallva ugyanis kiderült, nem is tudták, hogy milyen kincs birtokában vannak. Restaurálója Kormos Dániel várpalotai mester.

(Az 1995. évi püspöki körlevél 8. pontja rendelkezik a műemlék-orgonákkal és az orgonaalakításokkal kapcsolatos bejelentési kötelezettségből.)

Trajtler Gábor

* * *

A Deák téri Evangélikus Gyülekezet 1996. évi zenei programja

Január 28. 18 óra

Zenés áhítat, *Petr Sepl* – csembaló

Február 17. 15 óra

Zenés áhítat a Magyar Egyházzenei Társaság rendezésében

Február 25. 18 óra

Orgonazenés áhítat, *Kristófi János Zsigmond* (Nagyvárad)

Március 31. 18 óra és április 6. 18 óra

Bach: János-passió, *Lutheránia* – Magyar Szimfonikus Zenekar

Április 28. 18 óra

Gárdonyi Zoltán-émlékest

(születésének 100., halálának 10. évfordulóján)

Gárdonyi Zsolt (Würzburg),

Gárdonyi Zoltán Kamarakórus

Május 26. 18 óra

Zenés áhítat, *Weissenburgi Kántus*

Június 3–9-ig 18 óra

7. BUDAPESTI BACH-HÉT